RÉSIDENCE SUPÉRIEURE DU TONKIN
DEPOT LEGAL

Jeudi NAM 6 SEPTEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 1364

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.
1re page : Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne.
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

HANOI

	Trung-Bắc Tân-Văn	Đông-Dương Tạp-chí	Nam-Phong	Nam-Phong Tùng-thư	Thanh-niên
Một năm. .	6 $ 00	6 $ 00	6 $ 30	6 $ 30	12 $ 00
Các công sở	»	8 . 00	8 . 60	8 . 00	9 . 00	»
Sáu tháng. .	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Ba tháng . .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00
Một tháng .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Sự thể-dục của đàn bà con gái

Nói sự thể-dục của đàn-bà con gái ở nước ta, chắc nhiều người còn cho là một chuyện quái gở, điều đó cũng vì cái ngộ-điểm trọng nam khinh nữ của người mình. Trong luật Solon nước Nhã-điển (Athènes) đời xưa có cái luật cấm chỉ hạng người nô-lệ học thể-thao, cho thể-thao là một cái độc-quyền của người các giai cấp trên, hạng người nô-lệ không được quan hưởng cái lợi-quyền ấy. Người mình xưa nay đối với đàn-bà con gái thật cũng không khác gì nô-lệ mấy; thử xem những điều nữ-nhi nữ-tắc của mình, mấy ngàn năm nay cho là khuôn vàng thước ngọc chẳng qua là chủ trung-quí nghĩa là xem sóc việc bếp nước, vỡ vi phu tử nghĩa là không trái ý chồng, mà lại thêm có những câu vô phi vô nghi, bất dự ngoại sự, không được chê trách cái gì, không được dự gì đến việc ngoài cả. Ở nhà theo cha, lấy chồng theo chồng, chồng chết theo con, ba tiêng theo là hết cái sự-nghiệp cả một đời người khuê-tú; đức-dục, trí-dục còn không cần gì huống còn nói gì đến thể-dục nữa; trong trong bọn quần thoa ta về một hai thế-kỷ trước mà nói đến sự thể-dục phỏ có người cười là lỗ, tất có kẻ quở là cuồng. Song thời-đại đến cái thế-kỷ thứ hai mươi này, phong-hội ngày càng mở mang, cạnh-tranh ngày càng kịch liệt, khắp năm châu sáu giống, hằng ngày, hằng giờ cho đến hằng phút, hằng diều, óc chọi với óc, gan thi với gan, chẳng những là đàn ông con trai mà đến cả đàn bà con gái cũng là một nửa phần người trong xã-hội, cũng phải gánh cái trách-nhiệm non sông, cái nghĩa-vụ nhà nước, mà muốn cho có cái gan cái óc khỏe để thi chọi cùng người, khỏi khuy khiếm cái trách nhiệm, cái nghĩa-vụ ấy thì phi có cái thể-lực cường kiện sao nên. Đó là một cái lý-do thứ nhất đàn bà con gái cũng cần phải có thể-dục như đàn ông con trai; lại còn mấy cái lý do khác nữa phải cộng-nhận rằng sự tỉ-dục của đàn bà con gái cần hơn đàn ông con trai vậy.

Một vị đại anh-hùng Tu-ba-đạt (Sparte) là ông Lycurgue ngày xưa đã có nói : đàn bà trong nước giữ được thân-thể cường-kiện tức là cái cơ sở quốc-dân cường-kiện; cái ngôn ý của ông Lycurgue là cốt mong cho có những bà mẹ để gây lấy một lũ con quân-nhân mạnh khỏe cho nước sau này. Ta thiết tưởng đủ không cần lấy cái lũ con quân-nhân mạnh khỏe cho nước mà thì cũng phải cần lấy cái lũ con nông-nhân mạnh khỏe, cái lũ con công-nhân mạnh khỏe, cái lũ con thương-nhân mạnh khỏe v. v. cho nước nhà mới được ; mà không có thể-dục thì muốn có có những người mẹ mạnh khỏe để gây lấy lũ con mạnh khỏe được chăng ?

Nói về phương-diện quốc-gia thì thế, mà nói về phương-diện gia-đình, cuộc vui-vẻ hòa-thuận trong một nhà cũng quan-hệ về sự khỏe mạnh của người đàn bà lắm; một người đàn ông râu hầm cằm ến suốt đời làm bạn chăn gối với một người đàn bà mặt bủng da chì thì dù có tài dương sắc đối dần đâu, cũng khó sao mà giữ cho trọn vẹn cái ái-tình đầm thắm được; gia chi-đĩ gặp phải những thời-kỳ khốn khó riêng của người đàn bà như những khi thai nghén, sinh-dục, hành kinh là những thời-kỳ dễ phát-sinh tật bệnh hơn đàn ông cả; người không có chất khỏe thì những khi ấy là những khi thập tử nhất sinh, làm cho cả nhà phải nhộn-nhịp, chồng con phải lo phiền, trong gia đình còn được điều gì là sung-sướng nữa, chết mẹ đã yếu thì chết con cũng yếu, sinh ra con cái không khỏi cũng chỉ những nay sài mai đọn, nay kinh giản, mai cam tích, cho đến rồi bận nhộn bứt dứt, đeo cái khổ vào cho cả một giai-tộc không mấy lúc được êm ấm thảnh thơi; mà thử hỏi cái chất yếu của những kẻ làm vợ làm mẹ đó bởi tự đâu mà gây thành, lụy có nhiều nguyên nhân, mà sự đàn bà con gái không có thể dục chính là một nguyên nhân lớn.

Và lại sự thể dục của đàn-bà con gái lại có ảnh-hưởng đến sự thể-dục của đàn ông con trai. Ở đời bây giờ, ai lại chẳng biết đàn ông con trai cần phải có thể-dục để đánh, ai lại chẳng để-xướng, chẳng tuộng lệ, chẳng đốc thúc đàn ông con trai có gia công mà thao luyện cân-hài, tập rèn thân thể ; nhưng phàm việc giáo dục, chẳng cứ là đức-dục, trí dục hay là thể-dục cũng vậy, cái sức cảm hóa của đàn bà con gái vẫn mạnh hơn thấy bạn nhiều ; xưa nay biết bao nhiêu những bậc danh-nhân hiền-sĩ vỡ tướng, văn-nhỏ nhờ về cái công hun nung thấm thía của từ-mẫu hiền-thê mà thành tài đạt đức, về sự đức-dục, trí-dục, vậy thì về sự thể-dục cũng vậy chứ gì. Ta tưởng giá có lập-bao nhiêu lớp học thể-thao, cuộc chơi thể-thao cho đàn-ông con trai mà nếu các bà mẹ trong nhà lấy có con thể là một đứa lác-các hung-hăng, các tiểu-thư khuê-nữ lấy có chồng thể là một đức ông lỏ-lăng thỏ bỉ thì học thể dục tất cũng không mong gì có tiến bộ, các cuộc chơi thể dục tất cũng không mong gì có nhiều người cổ-vũ hoan-nghênh; cho nên muốn cho dân-ông con trai có thể-dục cũng cần phải đàn bà con gái có thể-dục nữa mới được.

Vì những lý-do ấy nên hiện thời ở các nước văn-minh, nhất là từ lúc Âu-chiến đến giờ, nước nào cũng lấy sự thể-dục làm trọng, không luận gì con trai con gái cả như nước Ý đặt thành ra một bàn thể-dục pháp-án, nước Tí-lợi-thời bộ giáo-dục xướng nghị phàm các địa-phương trên hai vạn nhân kì lẫu phải đặt một trường vận-động, một trường bơi lội, nước Nhật suốt nước khởi lên một cái phong-trào cuồng nhiệt về thể-thao, cả đàn ông đàn bà cũng đều khuynh-hướng về thể-dục hết. Nước ta đàn ông con trai, giáo-dục cũng chưa phỏ-cập, nói gì đến đàn bà đức-dục, trí-dục còn suông, nói gì đến thể dục; nhưng nếu muốn nước mình còn có ngày hưng thịnh, dân mình còn có ngày mạnh khỏe, thì cái phương pháp giáo-dục cũng không thể bỏ được thể-dục mà không giảng cầu mà đã nói giáo-dục thì phải có giáo dục cả đàn bà chứ không hạn riêng gì đàn ông con trai mà đủ ; sự thể-dục của đàn bà con gái chẳng cũng là một cái vấn-đề ta nên lưu ý đến sao ?

T. H.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 5 Septembre 1923

Hội Vạn-quốc

Hội Vạn-quốc họp kỳ đại hội đồng lần thứ tư ngày hôm thứ hai. Ông quyền hội trưởng là tử tước Ishi đọc diễn văn khai hội-đồng.

Ông có nói : công cuộc giảng hòa Đông âu đã thành công, và cứ như điều khoản trong hòa nghị Lausanne, thì sau các nước có điều gì không hợp với nhau, sẽ giao cho hội Vạn-quốc xử đoán. Ông lại nói : sẽ các nước có chân trong hội Vạn-quốc một ngày một nhiều mãi lên. Trong năm 1919 có 42 nước, nay đã tăng lên làm 52 nước. Dân số của các nước có chân hội Vạn quốc tính bằng dân số ba phần tư trong tỉ-giới. Sau ông lại nói : Nhờ hội Vạn-quốc mà nên tài-chính nước Áo đã chỉnh đốn được ; Hội Vạn-quốc một ngày một tiến bộ, chẳng là một ngày kia sẽ càng đáng được cái trách-nhiệm lớn-lao như ý các nhà lập hiệp ước dụng nên hội lấy vậy.

Trước khi hội đồng giải tán, có mọ-chuẩn một lời chia buồn với nước Nhật về cái thiên tai mới rồi.

M. Delle Torriente (Cuba) trúng cử hội-trưởng hội Vạn-quốc.

Buổi trưa hôm thứ ba, tòa trị-sự hội Vạn-quốc hội-nghị. M. Delle Torriente chủ-tọa. Các ông phó hội-trưởng lại kiêm chức trưởng ban như sau này :

Ban thứ nhất : (Văn-đề tư pháp) M. Motta (Thụy-sĩ). Ban thứ nhì : M. Ryanivi (nước Tchécoslovaquie) Ban thứ ba : (Thanh giảm quân bị) M. Skirmund (Ba-lan). Ban thứ tư : (Sổ chi thu. — Tài-chính) M. Ninitchitch (nước Yougoslavie) Ban thứ năm ; (Văn-đề xã-hội) M. de Mello France (nước Brésil) Ban thứ sáu : (Chánh-trị) M. Hymans (nước Bỉ.)

Còn các phó-hội-trưởng của hội mà không kiêm chức trưởng ban là : MM. Robert Cecil (Anh) ; Hanotaux (Pháp) Ishi (Nhật) G.dno (Tây-ban-nha) Fortes(Vénézuéla) Paisia (Espha.gne).

Hội đồng hoãn đến thứ năm mới hội-nghị

Việc nước Tây-ban-nha

Các ông Thượng-thư mới không họp ý nhau về việc cử người chủ-trương bộ Tài-chính, nên lại phải phát-thệ.

Việc trong hạt trú-binh

Tại Aix-la-Chapelle, người Bỉ tịch biên 850 nghìn triệu marks tại các chi-điếm của nhà quốc-hội ngân hàng.

Ở Mulheim, và ở Essen thợ thuyền đình-công lại làm việc đe các quan Pháp quản-đốc. Có mấy người đại-biểu của các thợ thuyền không về đảng Đại đồng và làm ở bảy cái mỏ có đến xin làm việc với quan trú-binh.

Tin Trung-hoa

Ngày 29 Août 1923

Hương-cảng đặc-điện

Tôn đại-nguyên-soái đã tới trận-địa Bình-sơn. Hoàng-minh-Đường bắn Khâm-châu.

Vấn-đề Ủy-hải-Vệ

Người Sơn-đông đòi lại Ủy-hải-vệ rất kịch liệt. Lương-như-Hiện tư cho ngoại-giao-bộ cố tranh nguyên nghị điều-kiện, nếu không thì quyết từ chức.

Tin Cố-duy-Quân

Ngày hôm qua, Cố-duy-Quân đặt tiệc mời Ngô cảnh-Liêm, Vương-bá-Liệt và ngoại-giao ủy-viên của hai nghị-viện.

Nghị-viện Sơn-đông

Nghị-viện Sơn-đông đã thương-nghị xem có nên lý nhậc điều nước hay không. Hiện đã quyết định tạm hoãn.

Tin Giang-minh

Tế-nhiệp-Nguyên hiện đã sửa soạn đề phòng cố quân-sự, mua 5.000 thạch gạo ở Vu-hồ và bèo Lê-điền-Nguyên đem quân sang đóng tại Tô-châu.

Tin Hán-khẩu

Tổng-học-Canh và Lỗ-dịch-Bình đều phản đối việc khai chiến, đang vận-động đề duy trì cuộc hòa-bình. Ngày hôm nay đã khai hội thương-nghị.

Tin Vân-nam

Vân-nam quốc hội đã định đến ngày mồng một tháng 9 này thi chính thức khai hội.

Ngày 30 Août 1923

Vấn đề tài-chính

Trương-Hồ đã điện cho Nhan huệ-Khánh dịch sau khi nhận chức thì bắt đầu chỉnh lý về việc nội-trái, đã có thể thương-nghị cùng các ngân-hàng trong nước mà vay thêm được. Nhan huệ-Khánh tán thành.

Nội-các hội-nghị

Tôn Nội-các hội-nghị định cách chức Điền-trung Ngọc là đô-đốc Sơn-đông, nhưng vì chưa chọn được người thay, cho nên tranh-biện bỏi lâu, rồi lại chưa quyết.

Vấn đề tá-khoản

Các yếu-nhân trong chính-giới lục tục đi sang Bắc-tải-hà, vì sứ thần các nước đó này đều ra nghị mất ở Bắc-tải-hà cả, cho nên các yếu-nhân muốn đến yết-kiến các sứ thần đề điều-đình về việc tá khoản.

Tin Cố duy-Quân

Cố-duy-Quân đặt tiệc mời các nghị-viện cùng các đại-biểu Sơn-đông, đề báo cáo về việc giao-thiệp đòi lại Uy-hải-vệ, và hỏi ý-kiến của mọi người.

Tin Tôn truyền-Phương

Tào-Côn thấy Tôn-truyền-Phương không chịu trở về Phúc-kiến, đã thành ngôn xin vì Tôn trả hộ một số tiền 20 vạn, nhưng Tôn vẫn còn tử-từ không quyết, chưa biết có chịu về Phúc-kiến hay không.

HÀI ĐÀM

Xem tướng

Một hôm, bà Mỗ nhờ ông thầy tướng xem tướng cho : « Nhờ thầy xem, tôi phải chồng gì mà nghèo».

Thầy tướng nhìn mặt bà ta một lúc lâu, rồi nói : « Tướng bà cái gì cũng tốt cả, chỉ phải một điều thiếu-bất cái xí (Môi ngắn không che kín răng), cho nên bay tán tài ».

Bà Mỗ lắc đầu nói : « Thầy nói điều ấy, tôi không chịu, tôi thấy nhiều ông Hán ông Cần thời nay có răng vàng muốn tập cái tướng thiếu bất cái xí của tôi mãi mà cũng còn chưa được kia ».

Ngụ-ngôn

PHÉP CHẾ HUYẾT MỚI

Người ta thường nhân huyết suy, không đủ nuôi thân-thể, rồi sinh đau ốm, mà cũng có người đến chết. Theo lời các nhà y-học kinh-nghiệm ra, thì bệnh chứng lấy phải nhờ huyết tươi và trong của loài động-vật, mới bồi bổ được nhân huyết của mình.

Hội Công-cộng vệ-sinh ở Londres, đã chuyên-tâm nghiên-cứu về việc chế tạo huyết mới. Phép lấy huyết thế này : Cắt thịt ngựa cho máu chảy ra, lấy cái chậu sạch mà hứng, để cho chảy một lúc lâu rồi lại làm cho chỉ đi. Để lâu lâu cho những cái chất đặc chìm xuống đáy chậu, còn những cái nổi lên trên là máu trong, rồi rót sang cái đồ khác đề mà dùng ; còn những cái chất đặc thì không dùng được việc gì, lấy máu trong xong rồi thì bỏ đi. Làm phép ấy tại máu ngựa có hạn thôi, không thể lấy luôn được, thì cũng chưa được tiện. Bây giờ ông chủ nhiệm hội ấy phát-minh được một phép lại đem chất đặc ấy rót vào trong mình ngựa, thì con ngựa mình huyết đỏ và mau. Khi trước một tuần lễ một con ngựa lấy được 36 centimètres cubes, bây giờ đem chất đặc lại rót vào mình ngựa, thì một tuần lễ lấy được 48 centimètres cubes, thành ra lợi thật là rõ ràng.

CÁI SỐ NGƯỜI BỊ TÀN TẬT VỀ VIỆC CHIẾN-TRANH

Cứ như trong bản tử trình của sở Lao-động-quốc-tế đệ trình các nhà giám-định ở Genève đề xem xét cách tìm việc làm cho các nhà bị tàn tật vì việc chiến-tranh, thì số người bị tàn tật của các nước dự chiến, mà được lĩnh tiền trợ cấp tính ra như sau này :

Nước Đức : 1.537.000 ; nước Úc-đại-lị-á : 76.000 ; nước Áo : 164 000 ; nước Bỉ : 50 000 ; Gia-nã-đại : 45.000 ; Hoa-kỳ : 157.000 ; Pháp-lan : 10.000 ; nước Pháp : 1.500.000 ; nước Anh : 1.170.000 ; nước Ý : 800.000 ; Balan : 320.000 ; Lỗ-mã-ni : 100.000 nước Serbes Croates Slovènes : 164 000 ; nước Nga 775.000; Tchécoslovaquie: 230.000 ; Nouvelle Zélande : 20.000.

Tổng-cộng cả bảy nhiêu nước là : 7.124.000 người bị tàn tật được lĩnh tiền trợ cấp.

Trong số ấy còn chưa có số người bị tàn tật về nước Tuỳ, nước Bảo, Bồ-đào-nha, nước Hung, nước Nhật, v. v. Khi nào có số người tàn tật đủ cả các nước trong thế-giới chắc là cộng tới 10 triệu người.

NƯỚC Ý VỚI HY-LẠP

Bordeaux, ngày 5 Septembre 1923

Tin Genève. — M. Politis (Hy-lạp) có đệ trình hội Vạn-quốc các điều khoản mới, xin hội Vạn-quốc như sau này :

1 Cử các đại-biểu của các nước trung-lập đề trông nom việc điều tra về đường tư-pháp, việc xét án các tội-nhân, và dự vào công-việc của hội-đồng tra xét việc hành thích các phái-viên. 2 Cử một hội-đồng có ba viên thẩm-phán để ấn định số bồi-khoản. 3 Nước Hy-lạp xin nộp tại một nhà ngân-hàng Thụy-sĩ một số tiền là 50 triệu livres đề bảo-lĩnh việc nộp bồi-khoản về sau.

Dư-luận ở Genève nói có lẽ tòa Trị sự của hội Vạn-quốc quyết nghị giao cái tranh-đoán của hai nước Ý và Hy-lạp cho hội-đồng các quan đại-sứ nghỉ xử.

Tin Corfou. — Linh Hy-lạp bị giam. Viên quận-trưởng, và các quan chức đã xuống tàu đi Pirée.

Cavite, ngày 3 Septembre 1923

Tin Rome. — Người ta thấy cái thái-độ nước Anh có ý phản-đối nước Ý thì ai nấy đều lấy làm lạ.

Tin Londres. — Người ta nói rằng tổng Corfou không có áp-bị đề chống cự lại bên thù. Ở đấy không có đại bác. Tuy rằng người Ý biết rằng nước Hy-lạp không chống cự được, song người Ý cũng bắn súng vào đồn quân ở đấy. Trong đồn ấy có 5.000 người tự gia tị nạn, thì 11 người bị hại.

Tin Londres. — Báo *Daily Express* ở Athènes nói rằng thành Athènes rất là bất bình về việc trú-binh trong đảo Corfou. Ở Rome có tin đồn nói rằng ở nước Ý rất là hăng hái về việc chiến-tranh, có kẻ phẫn phởi, nhân dân hoan hô. Nhân dân rất là sùng bái M. Mussolini.

Cứ như hiện-tình ngày nay, thì nước Hy-lạp và nước Ý không khéo hai bên sinh ra sự chiến-tranh với nhau.

Các đại-biểu của Đồng-minh nói rằng nước Hy-lạp không có thể chống cự lại được nước Ý đã đăng bộ, đã đăng thẳng cứng vậy.

Tin Corfou. — Người Ý bắn đại bác vào Corfou, rồi đem quân đến đóng ở đấy, 15 người tự gia Hy-lạp bị hại và mấy người bị thương.

MỘT CÁI THIÊN-TAI Ở NHẬT BẢN

Bộ Nội-thần sự Nhật-bản ở Hải-phòng tiếp được các bức điện-tín sau này :

Tokio, ngày 1er Septembre 22 giờ.

Đất vừa mới chuyển động thì hầu hết các nhà trong thành Tokio bị hay hoại cả. Nhiều chỗ lửa bốc lên. Hiện lửa vẫn cháy, và lan đến hoàng-cung. Có tin rằng hạ Fukagawa cũng thành Yokohama bị hủy-hoại cả. Đất vẫn động chưa yên.

Hạt Fukagawa và Serija bị cháy mất cả. Tế-thi chất từng đống, Hiệu Meiukoshi là cửa hàng to nhất ở Tokio, hoàng-cung, sở Cảnh-sát, hoàng-gia hí-viện bị cháy. Lửa vẫn dữ dội.

Tokio ngày 2 Septembre 1923

Sở Hang-hải là một sở to nhất ở Tokio bị hủy-hoại. Hơn 10.000 người bị hại, đâu cũng thấy tế-thi. Hoàng-đế, hoàng-hậu, ngự ngồi ở thành Nikko và thái-tử nhiếp vị ở Tokio đều được bình yên không việc gì cả.

Yokohama, ngày 2 Septembre 1923

Thành Yokohama cháy mất cả. Hiện đã đếm được 5 000 cái tế-thi.

Thành Nagoya bị hủy hoại hầu hết. Ở Tokio đã thiết quân luật. Người ngoại cấm không cho vào trong thành. Bộ ngoại-giao bị hủy-hoại.

Tokio, ngày 3 Septembre 1923

Ở thành Tokio không còn một cái nhà nào là được nguyên vẹn cả. Lửa vẫn cháy.

Bộ Ngoại-giao, bộ Học-vụ, bộ Tài-chánh, sở Hỏa-xa, các báo-quán, Hoàng-gia cao đẳng học đường, các hạt Kanda, Kyobashi, Hongo. Asksan, Fukagwa, Shirjuku, Kojimachi, Hoojo, Shiba bị cháy mất hẳn.

Các thành Yokohama, Shinagawa, Ito, Rodzu, Shimoda bị cây nước đỗ tràn ngập cả.

(2)

Cavite, ngày 3 Septembre 1923

Tin Osaka. — Các đường hỏa-xa đi đến Tokio, trong một vùng rộng 100 dặm đều bị hủy-hoại cả.

Tin Osaka. — Động đất lần buổi trưa. Cả thảy có sáu phát. Đường giao thông với Tokio bị nghẽn cả. Trên núi Fuji có tiếng nổ dữ dội,

* * *

Bức điện-tín của quan Giám-quốc Millerand gởi cho Hoàng đế Nhật bản

« Được tin thiên tai rất dữ bỗi hoại mất thành Yokohama, tôi rất lấy làm cảm động, xin hoàng-đế chứng giám lời tôi chia buồn với các nhà bị nạn. Xin hoàng đế tin rằng trong cái lúc vận nạn đau đớn này, nước Pháp lòi đến một lòng quý mến nước Nhật. Ký tên : Millerand »

Cuộc thi thơ

Của Phụ nữ Tân văn tổ-chức

Thơ thi

DCXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo tôn-nghiêm Khổng thánh cung.
Biển triết ngại bàng chầu tả hữu
Khoa danh đua đệ dựng tây đông
Trước sân hoa cỏ mầu đan hạnh,
Trên viện huyền cầu tiếng gió tùng
Thay đổi biết bao vương bá-nghiệp,
Xuân thu lễ-nhạc vẫn tôn sùng.

Lương-ngọc, Vũ-Trần
56, Rue des Médicaments, Hanoi

DCXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Vượng khí cao sâu có Nhị Nàng.
Vua Lý trước xây nên thánh-miếu,
Giới Nam sáng khắp nếp nho-phong.
Đông Chu lễ nhạc ngày xưong thịnh,
Tây Hán nghi-nghi vẻ tác cung.
Khoa giáp bảng vàng bia đá tạc.
Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,

Nễ-sinh, Vũ-thị Tuyển
77, Rue des Tasses, Hanoi

DCXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khổng-miếu nguyên từ Lý khởi công.
Thi-lễ bốn tường nêu nếp cũ.
Đề vương muôn thuở khói hương chung.
Tên bia tiến-sĩ chưa mòn đá,
Chữ gác khuê-văn chửa nhạt hồng.
Hưng phế trải bao trăm thế-sự,
Một bầu trời đất gió trăng trong

Lê-bạch-Mai
Rue du Chanvre, Hanoi

DCXIX

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Khổng-miếu khuyên ai đừng lại trông
Khởi dựng cang tường nguyên Lý-thị
Khoi dòng lễ-nhạc tự Chu-đồng.
Đưa thơm hoa gợi mùi kinh-sử,
Khua tỉnh hồn mơ tiếng cổ-chung.
Thế-đại phồ hưng khôn viết kể,
Riêng bầu nhật-nguyệt bóng gương trong.

Lê-bạch-Liên
Rue du Chanvre, Hanoi

DCXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khổng-miếu là đây lễ-nghĩa chung.
Nàng Nhị từ xưa còn tuấn tú
Á Âu xông đột vẫn tôn sùng.
Rêu phong cương-kỷ mờ bia đá,
Sóng cuốn tung-hoành lấp cột đồng.
Nói giống Lạc-hồng nên nghĩ lại,
Nghìn năm văn vật đất Thăng-long.

Vũ-văn-Toản
18, Rue des Voiles, Hanoi

DCXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu rằng đây khoảng Nhị-Nàng
Sự-nghiệp tổ-vương trong tưởng tượng,
Khởi nhang nguyện-khí thuở tôn sùng
Cung tường đứng lớp coi đàn hạnh,
Khoa giáp liền bia một bảng rồng
Trải Lý, Trần, Lê nền tảng cũ.
Chuông vàng, khánh ngọc tấc niềm chung.

Hoàng ngọc-Uẩn
47, Rue du Chanvre, Hanoi

DCXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long
Miếu cổ văn kim khéo lạ làng,
Một tốc cang tường lưu hậu Gidm,
Bởi gương nhật-nguyệt tỏ non Nàng
Cảnh Lê tuyệt điểm gián nào bỏ?
Cây Lý hoa chào ngõ hạnh đông.
Cảnh cũ vườn xưa non nước tá,
Thời giờ còn nhỏ chữ nam-phong.

Ng-đình-Nghi
36, hàng Khoai, Hanoi

DCXXIII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long
Kỷ tích từ xưa đạo thánh chung,
Miếu cũ mo-màng nền quốc túy,
Văn minh bao bọc dấu nho phong
Tường hoa long thấy màu chưa nhạt,
Bia khắc văn-thiên nét vẫn hàng.
Ngảo ngạt hương hoa đền Lý-đế,
Ai ơi qua đó ngẫng mà trông.

Ba-đình, Ng-văn-Hên
57, Rue des Ferblantiers, Hanoi

DCXXIV

Nghìn năm văn vật đất Thăng long,
Văn miếu ngay ngà thế địa hàng.
Ngọn núi Nàng triều nhô phía bắc
Giải sông Tô bọc giải miền đông.
Lầu khuê ưa Lý gây ra cũ
Bia giáp nhà Lê để lại trông,
Văn hiến trải bao triều kinh tế,
Vững càng đất Việt với trời Đông.

DCXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Giám xưa nay vẫn kính sùng.
Khuê-các thành đồ cơ chỉ cũ,
Mạch sản sông Tử bắc nam chung.
Nghiên Nhan ngày trước hồ Hoàn-kiếm
Bút Khổng năm xưa trải Linh Nàng.
Mỹ mặt làng nho sự vạn thế,
Trải bao hương lửa thành triều cung.

DCXXVI

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Văn-miếu thành nam lễ kính sùng.
Dựng mối thi thư nền nước tế,
Tổ đường khoa giáp đuốc trời dong.
Trước sau quanh bọc dòng Tô Nhị
Sớm tối chen vai cảnh Kiếm Nàng.
Trải Lý, Trần, Lê triều thành Nguyễn,
Bốn mùa nhang tỏa gió trăng trong.

Trương-ai-Liên,
76, phố Thuốc Bắc, Hanoi

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ	27 độ
15 giờ	27 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 6 Septembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 85.

Thị giá quốc-tế. — *Ngày 6 Septembre 1923* 3°/₀ 57.50. — 5 °/. 1915 1916 74.95. — 4/ 1918 68.50 — 5·/. 1920 91.60. — 6·/. 1920 88.60.

Tin tàu. — Tàu *Cordilière* tới Saigon ngày 6 Septembre 1923, hồi 10 giờ sáng.

Cuộc hành-trình của quan Toàn-quyền. — Quan Toàn-quyền đã biệt Saigon ngày hôm nay và đến ngày mai 7 Septembre sẽ tới Đa-lạt. Ngài ở lại đó hai ngày 8 và 9 Septembre, đến mồng 10 ngài tới Nha-trang, 11 tới Qui-nhơn, và 12 tới Tourane, 13 tới Hué. Ngài ở lại Huế trong bốn ngày là 14, 15, 16, và 17 Septembre. Ngày 18 ngài ra Đồng-hới, 19 ra Vinh và 20 ra Thanh-hóa. Ngày 21 ngài sẽ đi xe hỏa riêng ra tới Hanoi hồi 16 giờ.

Quan Thống-sứ đã về Hanoi. — Quan Thống-sứ Monguillot đi Caobằng cùng với quan giám-đốc chính-trị Poulin đã về Hanoi hôm qua. Ngài đi xe lửa về đến Kép thì xuống đi ô-tô về Hanoi.

Tiến đường sá. — Đường Lục-nam đi Phả-lại nay xe cộ không đi lại được.

Đường thuộc-địa số 2 nay đi được suốt từ Hanoi đến Phú-lỗ, Vĩnh-yên, Việt-trì, Phú-đoan, Thái-nguyên.

Thư chia buồn với lãnh-sự Nhật. — Trong kỳ Hội-đồng thành phố vừa rồi, quan Đốc-lý có bàn với Hội-đồng gửi một bức thư chia buồn với quan lãnh-sự Nhật ở Haiphong về cái thiên tai vừa xảy đến cho nước Nhật-bản vừa rồi.

Tượng bác-sĩ Pasteur. — Bức tượng bán thân của bác-sĩ Pasteur mà ông Dandelot làm quà cho thành phố thì nghe đâu sẽ dựng ở bờ-hồ, gần sở Cấm hàng Trống.

Sâm, Quế, Thục, Cao

Bán tại hiệu QUẾ-LÂM

số nhà 20, phố Phúc-kiến

Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ TRẠC

Hàng thực tốt, giá thực rẻ

Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.

2095

Việc bầu cử hội-đồng thành-phố. — Đến tháng mười tây thì sẽ bầu cử các ông hội-viên Tây Nam ở thành phố, nhưng chưa có vào ngày nào. Nghe đâu đến thứ bảy này thì quan Thống-sứ sẽ ký nghị định để báo cho những người có chân đi bầu cử biết.

Thi bằng tú-tài tây. — Kỳ thi viết bằng tú-tài tây (kỳ thứ nhì năm 1923) tại Saigon thì định vào ngày 1er Octobre 1923.

Các đơn xin ứng-thí nhận tại phòng Học-chính phủ Thống-đốc Saigon cho đến ngày 22 Septembre.

Hỉ tín. — Bản-quán được tin mừng rằng đến ngày 13 Septembre này, quan Án thư-trí Hoàng-văn-Chinh sẽ làm lễ thành-hôn cho lệnh-lang là M. Hoàng-văn-Châu, tham-tá tòa Sứ Hà-đông, kết duyên với cô Trần-thị-Đông là lệnh-ái quan Huyện hưutrí Trần-văn-Trụ thường thụ độ ngũ đẳng Bảo-đẩu bội-tinh.

Bản quán có lời mừng hai họ cùng ông tham Châu và tân giai nhân.

Bán một cái nhà kiểu tây có cửa hàng, số 102, phố hàng Trống.

Hỏi tại nhà số 4, Đường Quanthành (trước vườn hoa hàng Đậu trông sang).

3046

Tòa án đại-hình. — Vụ án đại-hình trong tháng chín tây này có nhiều việc lắm. Những việc sẽ xét tại tòa là :

Ngày thứ hai 17 Septembre. — Thellier Aristide : ăn cắp của công và mạo chữ.

Ngày thứ ba 18 Septembre. — Amédée Clémenti : mưu sự và hãy bang

Ngày thứ tư 19 Septembre — 1o Perran Joseph, 2o Le Stam ăn cắp ở tàu Sikiang

Ngày thứ năm 20 Septembre. — 1o Bùi-v-Uyên cố sát ; 2o Lý-a-Cáu dùng giấy bạc giả.

Ngày thứ sáu 21 Septembre. — 1o Ng-v-Giục, 2o Ng-v-Toàn, 3o Tạkhắc-Hoan tức Học làm giấy bạc giả.

Ngày thứ hai 24 Septembre. — Phạm-v-Vương tức Neo đốt nhà.

Ngày thứ ba 25 Septembre. — 1o Phạm-văn-Bội, 2o Ng-v-Trác làm xe hỏa trượt bánh.

Ngày thứ tư 26 Septembre — Lỗsáp-Nhi đánh một người lính khố xanh bị thương.

Ngày thứ năm 27 Septembre. — Sin-quay-Fang phạm vào việc giết người và ăn cướp.

Ngày thứ sáu 28 Septembre. — Gương-v-Ne ăn cướp.

Ngày thứ bảy 29 Septembre. — Ung-Nhi giết người.

Ngày thứ hai 1er Octobre. — 1o Nai-Nhen, 2o Chan Champa, 3o Le Thép, đánh chết người.

Ngày thứ ba 2 Octobre. — 1o Ngô-v-Tai, 2o Hà-viết-Nhoi, 3o Đặng văn-Cu, 3o Đặng-v-Tân làm ngụy.

Thuyền chuyên trong ngạch Tư pháp. — M. Đoàn-Liêm, ký lục hạng tư bổt hạn nghỉ nay bổ vào phòng dịch án Hanoi.

M. Đinh-v-Thâm, ký-lục tòng sự tại tòa án Hòa-giải Vinh đổi về phòng dịch án Hanoi.

M. Trần-v Long, thư-ký tập-sự tại phòng dịch-án Hanoi đổi đi tòng sự tại tòa án Hòa giải Vinh.

Lời cảm tạ. — Chúng tôi có lời cảm tạ các cụ, các quan, các ông, các bà, đã có lòng thương, cho đỡ phòng viếng, gửi giấy chia buồn và đi đưa đám phu-quân, thân phụ chúng tôi, sẽ về làng Mọc sáng hôm nay.

Trong khi bối rối, nhiều điều sơsuất, xin các cụ, các quan, các ông, các bà tha thứ cho.

Vị-vong-nhân Lê-thị Nhị

Cô tử Nguyễn-văn-Giọ
Nguyễn-hữu-Giảng
Nguyễn-bá Tọng
Nguyễn bá-Thi
Nguyễn-hữu-Thuyết

Càng giữ quyền bài tự.

Việc làm phúc bố-thí 6000 ngôi mộ ở Nghĩa-địa Bạch-mai. — Số tiền quyên được từ ngày 25 tháng 6 đến ngày 22 tháng 7 ta, của các ông các bà có lòng từ thiện cũng như sau này :

Bà Quảy, phố hàng Trống số 56 cúng 18 cái tiền giá là 5p; ông Nguyễn-Vũng, ở Bái-tràng cúng 6 cái tiền giá là 2p; bà Vinh, phố hàng Đào số 85 cúng 3 cái tiền giá 1p; ông Phúvăn-Đường phố hàng Gai số 95 cúng 3 cái tiền đáng giá 1p: Hiệu Cao-Phinh, phố hàng Thiếc số 16 cúng 5 cái tiền giá 1p 50; bà Ng-thị-Thu, phố hàng Đào cúng 5 cái tiền giá 1p50; bà Quảng Thịnh, phố Sinh-từ cúng 4 cái tiền giá là 1p.80; ông Mạc-đình-Tư, phố hàng Bông cúng 40 cái tiền giá là 12p; bà Nguyễn-thị-Thực tức Hòa-Thành, phố hàng cót cúng 50 cái tiền giá là 15p; bà Chánh phố Thợ-nhuộm số 82 cúng 6 cái tiền giá 2p; bà Thịnh-Đức, phố Thợ-nhuộm số 94 cúng 3 cái tiền giá là 1p: ông Bùi-xuân-Tiến, Place Neyret số 9 cúng 10 cái tiền giá là 3p; ông Ngvăn-Bính, phố Thợ-nhuộm số 71 cúng 3 cái tiền giá là 1p; bà Lion Cerf, phố Victor Hugo số 12 cúng 30 cái tiền giá là 10p; Hiệu Quảng-Tường, phố hàng Bạc cúng 15 cái tiền giá 5p; bà Một, phố hàng số 65 cúng 3 cái giá là 1p; Cụ Thượng, phố hàng Đào số 58 cúng 15 cái tiền giá là 5p; Cụ Án Mai-đệ phố hàng Đào 48 cúng 10 cái tiền giá là 3p; Hiệu Thịnh-Đức phố hàng Đào cúng 3 cái tiền giá là 1p; bà Kiều, ở Haiphong với bà Vạn-Thành, phố hàng Ngang cúng 100 cái tiền giá là 30p; bà Ba-Sinh cúng 3 tiền cái giá là 1p; bà Hai-Lạng, cúng 3 cái tiền giá là 1p; bà Nam, cúng 6 cái tiền giá là 2p; bà Hai Quý, ở Bạch-mai cúng 3 cái tiền giá là 1p; bà Thành-Đạt, phố hàng Bồ số 56 cúng 10 cái tiền giá là 3p: Hiệu Thế-Hưng, phố hàng Bạc số 88 cúng 10 cái tiền giá là 3p; phố hàng Bạc số 65 cúng 3 cái tiền giá là 1p; phố hàng Bạc số 53 cúng 3 cái tiền giá là 1p; phố hàng Bạc, số 82 cúng 3 cái tiền giá là 1p; phố nhà Hỏa số 41 cúng 3 cái tiền giá là 1p; ông Phạm-đình-Vân, phố hàng Bạc số 70 cúng 10 cái tiền giá là 3p; Cộng là 389 cái tiền giá là 120p.20.

Mme LEROY, lai cảo

Quan Đốc-to Bi-co-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh rất thường, cảm và ngã nước, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng sài trẻ-con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Gió, số nhà 32, Hanoi (ông nói 314).

Quan Đốc-tơ có sẵn nhà cho người đi, người ốm đến nằm, ai cần lại hỏi.

2062

Nghỉ phép. — M. Ng-v-Giới, thư-ký-hạng ba được phép nghỉ 25 ngày lĩnh cả lương tại Hanoi.

Ngạch nội đỡ. — Phàm các có đỡ bản-xứ ông sự tại Bắc-kỳ mà có các văn bằng kể sau này thì sẽ được lĩnh một số tiền phụ cấp riêng là :

Có bằng Tiểu-học Tây (B. E.) mỗi tháng 15 đồng ;

Có bằng Thành-chung-học (Diplôme d'études complémentaires) mỗi tháng 10 đồng ;

Có bằng Sơ-học Pháp-Việt, mỗi tháng 5 đồng ;

Các có đỡ lại kiêm cả việc xét nghiệm những sự sinh đẻ và việc chứng-dậu cho những trẻ con mới đẻ ở trong các nhà mình làm việc. Về việc ấy thì các có đỡ sẽ được phụ cấp mỗi tháng là 6 đồng.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thư đệ nhất đẳng Bảo-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tenon, Fer, Robert, Combalenet Port-Maltal (Al-sắp) Hué.

Ngoại khoa, bộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng : giờ đến 8 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần

KIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 50

Phòng thăm bệnh tại : RƯỢU GIA-LONG. 72. ——— số 236

2018

Ngạch Công chính. — Những người có tên sau này là thư-ký ăn công nhật đã ứng thi theo như nghịđịnh ngày 7 Novembre 1922 thì nay được bổ thư-ký tập-sự ban Hòa-xa : MM. Trần - xuân - Thiệu, xe lửa Trung-kỳ; Nguyễn-như-Mai, xe lửa Trung-kỳ; Ng-v Tinh, xe lửa Trung-kỳ; Đặng-đình-Nhâm, xe lửa phía Bắc; Ng-v Điều, xe lửa Trung-kỳ; Trương-Mai, xe lửa Trung-kỳ; Lêquang-Hiến, xe lửa Trung-kỳ; Dương-khắc-Tuân, xe lửa Trung-kỳ; Huỳnh-Huyên, xe lửa Trung-kỳ; Ng-đức-Thịnh, xe lửa Trung-kỳ; Ng-v-Hiền, xe lửa phía Bắc; Lê-v-Liên, xe lửa Trung-kỳ; Huỳnh-ba-Tương, xe lửa Trung-kỳ; Trần-quang-Thái, xe lửa phía Nam; Phạm duy-Trinh, xe lửa Trung-kỳ; Nguyễn-đình-Quất, xe lửa phía Bắc; Phan-gia-Chính, xe lửa phía Nam; Đỗ-v-Chất, xe lửa phía Bắc; Trương-v Lương, xe lửa phía Nam; Phạm-Mậu, xe lửa phía Bắc; Trần-v-Sơ, xe lửa phía Nam; Hồ-v-Do, xe lửa Trung-kỳ; Ng-tư-Cát, xe lửa Trung kỳ; Phạm-quang-Vinh, xe lửa Trung kỳ; Lê-bá-Ngưu, xe lửa phía Nam; Mai-v-Bau, xe lửa phía Nam; Đoàn-công-Thành, xe lửa phía Nam; Vũ-xuân-Hải, xe lửa phía Bắc; Ng-v-Loan, xe lửa phía Bắc; Trần-ngọc-Sáng, xe lửa Trung-kỳ; Dương-văn-Trung, xe lửa phía Bắc; Nguyễn Đạo xe lửa Trung-kỳ; Ng-văn-Lưu, xe lửa phía Nam; Phanmạnh-Tinh, xe lửa Trung-kỳ; Ng-v-Muôn, xe lửa phía Nam; Ng thế-Chung, xe lửa phía Bắc; Ng-hữu-Tư, xe lửa phía Bắc; Hồ-v Của, xe lửa phía Nam; Trần-văn-Khuê, xe lửa phía Nam; Ng-v-Đinh, xe lửa phía Nam; Nguyễn-huy-Thi, xe lửa phía Bắc; Trương-v-Trang, xe lửa phía Nam; Ng-v Sang, xe lửa phía Bắc; Ng-huy-Liễu, xe lửa phía bắc; Vũ-thượng-Quỳnh, xe lửa phía Bắc; Đào-Lộc, xe lửa phía Bắc; Trần-văn-Cao, xe xe lửa phía Bắc; Ng-v-Viêm, xe lửa Trung-kỳ; Trần-ngọc Giao, xe lửa phía Bắc; Võ-văn-Cửu, xe lửa phía Bắc; Huỳnh-ba-Vong, xe lửa Trung-kỳ; Nguyễn v-Do, xe lửa phía Nam; Võ-đoàn-Hiến, xe lửa phía Nam; Ngvăn-Họp, xe lửa phía Nam; Hoỳnhvăn-Đan, xe lửa phía Nam; Nguyễnvăn-Tuân, xe lửa phía Nam; Bùi-văn-Trương, xe lửa phía Bắc; Nguyễn-Lâm, xe lửa phía Nam; Nguyễn-văn-Thanh, xe lửa phía Bắc; Nguyễn-v-Lợi, xe lửa phía Nam; Hoàng-đình-Thái, xe lửa phía Bắc; Hoàng-xuân-Bích, xe lửa phía Bắc; Nguyễn-đức-Dong, xe lửa Trung-kỳ.

Nghỉ dưỡng bệnh. — M. Luyện-Mưu, ký lục thực thụ hạng nhì tại Quảng-yên được phép nghỉ ba tháng dưỡng bệnh, tháng đầu cả lương và hai tháng sau nửa lương.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Tin nước lên xuống

Trên sông Hồng-hà

	5 Sept. hồi 6 giờ	15 giờ	6 Sept. hồi 6 giờ
Lao-kay	78.50	78.20	78.00
Yên-bay	29.70	29.65	29.25
Việt-trì	13.61	13.78	14.00
Hanoi	9.16	9.28	9.54
Vạn-yên	9 55	»	10 00
Hòa-bình	6.96	7 00	7 10
Tuyên-quang	6.25	6.50	6 45
Phú-đoan	20·81	21.19	21.57
Phả Yên-bình	1.90	2 34	2.20

Trên sông Thái-bình

	5 Sept. hồi 6 giờ	6 Sept. hồi 6 giờ
Thái-nguyên	21.18	22.07
Lâm	2.20	3.00
Phả Lạng-thương	3.50	3,86
Đáp-cầu	4|12	4 55
Phả-lại	3,17	3.39

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BỘI-CẦM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-khiển khẩn-khoái trong khi tiêu-hậu trà-dư!

Tôi đi xe thẳng đến sân-quần, đứng ngoài xem, chớ cũng không vào thi tài đua sức. Kể mọi hôm, không có bao giờ hắt hết nhiều thuốc-lá như hôm ấy. Bụng chẳng thiết gì đến cuộc chơi, nên thấy đánh quần cũng lấy làm vô vị . . ! May bên cánh tôi hôm ấy được, nên cũng không đến nỗi nhạt phèo quá. Khi về trọ, chẳng nghĩ gì đến việc khác, chỉ định ninh đến việc đi lại hàng « cà-phê » ! Khi đi đến hàng « cà-phê » rồi, liền vào phòng tắm thay quần áo. Tắm xong lên gác ; tìm được một chỗ ngồi hợp ý, liền gọi bồi lấy các thứ hoa tươi lên để trên mặt bàn ; lại gọi đem mấy thứ rượu thật ngon đến. Xong đâu vào đấy, mới xuống gác đón khách ; vừa xuống thì vừa hay khách đến nơi. Nữ-lang ăn vận một bộ vănthường, trước mặt có một vuông sa đen trùm kín ; nàng vừa bước lên thang, vừa bỏ khăn che mặt. Tôi trông ra dáng rất là lạnh nhạt với tôi . . !

Tôi nói :

— Có phải hàng « Cà-phê » này, là nơi nàng thường đến đó chăng ?

Vừa nói vừa mời nàng vào ngồi. Nữ-lang nói :

— Tôi không thích riêng cái gì cả ! Hôm nay chợt nghĩ đến móa ăn nước Pháp, nên chi cũng là ngẫu-nhiên mà đến đây . .

Bấy giờ tôi cũng chưa hiểu câu nói của nàng là giễu-cợt . . vì những món ăn tôi chọn, có lẽ đều là thứ nàng thích, nàng dẫu không ăn mấy, song cũng lấy làm ngon. Đến như rượu thì không có nhắp môi qua một giọt.

Câu nói thứ nhất nàng nói, là câu sau này :

— Hôm nay ông chịt vật lắm đấy nhỉ !

Tôi nói :

— Bất-đắc-dĩ phải đến sân-quần thì tài đua sức, độ ba ngày nữa thì xong !

Nàng ngước mắt hỏi rằng ?

— Ba ngày kia ư ?

Tôi đáp :

— Vâng ! nếu được thua cũng quyết, thì không đến ba ngày cũng tàn cuộc.

Nàng nói :

— Trong ba ngày ấy, ông khác nào đứa tù giam lỏng ; không còn bước ra đi được đến đâu nữa sao ?

Tôi nói :

— Đánh quần ở tị-quốc cho là cuộc chơi nhẹ ; cho nên coi trọng lắm. Nếu ai mà ở bản-trấn cho là quốc thể, thì phải thi cho xong cuộc, bấy giờ mới được tiếng. Ở qui-quốc, bi-nhân nghe cuộc đánh quần cũng coi trọng lắm, tục ấy cũng chẳng kém gì tị-quốc đâu.

Nàng nói :

— Việc ấy tôi không thèm để ý . . ! cho nên trọng hay chẳng trọng, tôi có biết đâu. Nói đến đấy bỗng đổi giọng mà rằng :

— Ông Lôi khắc-tể ơi . . !

Tôi thưa :

— Dạ !

Nàng bỗng đưa mắt nhìn tôi, gắp thu ba lộng lánh hiền-tinh, một dòi dễ mấy . . ! Tôi tự nghĩ đó quảo xiên đinh, hoặc vì con mắt ấy, trong chốc đầu mày cuối mắt, ai là không phải xiêu lòng . . Người con gái này tuyệt sạch giá trong, cái tình tình đoan trang nghiêm-nghị của nàng, có lẽ cũng chưa động đến vòng tình ái . . ? Nếu quả đã động đến vòng tình ái, thì chốn các tàng tăng, chốn xuân phơi phới . . có lẽ cặp mắt kia còn xinh đẹp bội phần ! Tôi cũng đưa mắt trông nàng, bằng khuâng quảo cả thần hình-dịch !

Nàng nói :

— Ông Lôi-khắc-tể ơi ! ông có biết vì cớ gì mà ông cứ trông tôi trừng trừng không hề chớp mắt làm vậy ? . .

Tôi nghe nói liền nghiêng mình, nắn-ni xin lỗi ; thú thật với nàng rằng :

— Đó là cái tính hư-hèn của bỉ nhân, không sao chữa được . . ! mỗi khi nghĩ ngợi điều gì, thường quay mặt vào vách ! nay ở trước mặt nàng vô ý thành ra cứ nhìn lỗ mắt, không sao dời khỏi được tầm thần trong ngọc trắng ngà . .

Nàng vẫn nhìn tôi mà rằng :

— Tôi tưởng ông không lúc nào phải đăng đến sự suy-nghĩ . . ! giờ cũng nghĩ kia à ?

Vậy chớ nghĩ điều gì, xin bảo cho được biết !

Tôi nói :

— Điều đó để mà nói được với ai !

Nàng nói :

— Thiên hạ lại có điều gì là điều không nói được với ai ? Huống chi là tôi bộc ông phải giữ !

Tôi bấy giờ đương ăn, vừa ăn vừa nói :

— Gái-cầu tương phùng . . . lòng riêng riêng những . . . gặp được bực hương-trời sắc nước, những điều ao ước . . . . đâu dám đem lời đường đột nói ra.

Nàng nói :

— Ông đã cả gan dám nghĩ đến điều đó, có chi lại non-gan không dám bày tỏ chân tình . . ? Và chăng tôi đã cho phép ông nói với tôi . . . việc gì mà e-lệ !

Tôi nói :

— Cái oanh học nói, con nhện vương tơ : tìm đâu ra mối bây giờ, mà dám bắt đầu câu chuyện . . ?

Nàng nói :

— Thì cứ nói một ít, mà ông đã tìm ra mối . . ! nếu không thì từ đây về sau, tôi sẽ không dám ăn chung ngồi lộn với ông !

Tôi nói :

— Nếu nàng ép tôi phải thú thực sự lòng thì cái tội lỗi tôi, tôi đây không nhận !

Nàng ngẫm-nghĩ rồi nói :

— Nói đi là đã, nào ai người ta đã bắt lỗi ông !

Bấy giờ cô tôn bồi bàn bưng món vịt quay lên. Tôi cũng lấy rượu rót vào cốc, đợi tên bồi đi khỏi, mới thong thả mà rằng :

— Năm nay tôi đã bà mươi ba tuổi, mà duyên-kim phận cải, tóc tơ còn vẫn đợi chờ .. Ba-lê, Duy-đã-nạp, La-mã, Luân-đôn, các bực danh lưu đều quá lòng yêu đến . . Trong lòng khuê tú tuy có chơi bời đi lại, song thực chưa từng đem tấm lòng soo, mà cảng ai gần-bó . . , vì lòng tôi chỉ hâm-mộ riêng con người sắc-nước hương trời . . Thế nhưng những bậc phong-tư tuyệt thế mà tôi mong nguyện-ước như lời . . trên đời đề mấy . .

Nàng nói :

— Thế thì cũng lạ đấy . . . Xin ông đưa cái bánh vira mới nướng cho tôi !

Tôi lấy bánh đưa nàng, nàng lại nói :

— Kính tạ ơn người . . .

Tôi liền nói tiếp rằng :

— Giờ tôi xin bày tỏ những câu thiết-thực, lần thứ nhất gặp nàng, là ở trong đường thang-cuốn nhà Thế-giới khách-sạo, mà đêm hôm trước ở trong lúc bàng-hoàng bỡngỡ, hình như nàng đã đi sát vào cánh tay tôi ! thuởi tha bóng liễu, thoang thoảng hương trầm... tấc riêng riêng những ám thầm bồng-khuây . . !

(Còn nữa).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Savon Cadum

Savon tinh anh, như

SAVON CADUM

thì lấy làm hữu ích cho vệ-sinh da người.

Và lại savon này tiện lắm, gì người ta dùng nó tới cùng, không hỏ chắc nào, mà lại lâu giải bằng hai cục savon thường.

Giá mỗi cục Savon Cadum là Hai quan tiêng Langsa.

2 f. 00

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HỘI-NG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ bo, tao Nội-các phụng tòi cẩn phế rằng:

Chiếu nay đòi-tục phòng cần MONTÈS qui-ông, có chế ra một thứ rượu bổ đặt tang rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phế thị, giữ cho qui được phồng chủ-ông để ổ than-gián.

Khâm thà.

欽有奏准 欽此

啓定三年五月初七日

內閣奉

Cần-bạch

YU-WO-TSEONG

2010

Nhà máy đúc Kèm ở Quảng-yên cần dùng những thợ nguội và thợ biết lắp máy thực giỏi.

Hỏi ở đây. 3667

祥和裕

YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 266

Bản-hiệu có bán buôn các thứ nắc nhiều, hàng tân nhiều lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán cả hàng ta. Bắc-kỳ như the, xuyến, lĩnh, lọn, bằng, quế, sơn sống và hàng Saigon như lĩnh, the, vân vân.

Nay mới có đủ các thứ, lăng thâm, mapy đen và mỗi màu riêng khổ. Những hàng này bản buôn tiêng lắm, chớ không bán lẻ mà không có muốn giữ đi các tỉnh, vì hàng còn nguyên không thể cắt được.

Qui khách ở phương xa đến bản hiệu mà mua cần ở an thì giờ thư về, bản-hiệu xin gửi contre remboursement.

Cẩn-bạch

YU-WO-TSEONG

2010

COURSE INTERNATIONALE

DE 100 KILOMÈTRES

Course le 10 Mai 1923

Vainqueur : LE STUMPH

sur bicyclette J. B. LOUVET

Les cycles J. B. LOUVET

sont indépendants de tout consortium et luttent seuls par leurs propres moyens

EN VENTE CHEZ :

ANSTETT & Cie

Avenue Paul Doumer

HAIPHONG

NGUYỄN-HỮU-THẮNG & ĐỖ-ĐÌNH-ĐẠT

45, Bd Doudart de Lagrée

1062 HANOI

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng các-bạch của bản-hiệu, đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ mà làm ra không đỡi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các người từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

• Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đóng-hà ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.»

Nay kính,

ED. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Ngạch Kiểm lâm. — Các cựu binh có tên sau này được bổ kiểm-lâm tập-sự:

MM. Ng-v-Am, Vũ-v-Luận, Đặng-v-Thường, Ng-hữu Đa, Trương-v-Trinh, Lê-v-Mục, Phạm-quang-Khu, Ng-v-Tiệp, Hoàng-v-Nghiêm, Biện-Gẫm, Ng-v-Mai, Phạm-v-Kham.

Ăn cắp của chủ. — Tên Hoàng văn-Bảy, 25 tuổi, làm bồi, nhà ở số 104 đường Quan-thánh, Tên Bài-v-Khang, 32 tuổi, nhà ở đường hàng Cỏ ăn cắp của chủ là Daramp mất 137 đồng thì nay đã phải tống giam.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3647

Y-khoa bác-sĩ Sarraillé

5, Phố Thợ-nhuộm. — Giây nói số 395

Xét nghiệm máu mủ, đàm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh siển.

Bệnh đau dạ dầy, đau ruột.

Bệnh đàn bà.

Nói được tiếng An-nam, không phải dùng thông-ngôn. Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 4 giờ đến 6 giờ chiều.

Trừ ngày chủ nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ 30 sáng đến 12 giờ trưa, có hạn ngày giờ cho bệnh nhân đến chữa.

2080

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Gạo xuất-cảng. — Trong hạ-tuần tháng Août 1923 chở đi Hương-cảng 139 840 kilos gạo trắng và 11 500 kilos tấm.

Tàu tàu. — Tàu *Kersaint* đáng lẽ nhỡ neo chạy từ hồi 7 giờ sáng ngày thứ ba, nhưng vì một việc bất-thần trong tàu nên phải hoãn lại 16 giờ chiều. Hành-khách chỉ có hai người đi Marseille là MM. Grevet và Toulier. Còn hàng-hóa thì có hai nghìn tấn bắp năm trăm tấn quặng mỏ và một trăm hai mươi tấn hàng vặt.

Lại mất xuyến vàng. — Cậu Phạm-Thanh, 18 tuổi, là học trò, nhà ở số 48 phố Hà-trung Hanoi, có đơn trình đánh rơi một cái về cầm đồ ở Haiphong cầm đổi xuyến vàng giá 15 p.

Nhà cầm-đồ đã có giấy báo của sở Cẩm về việc ấy.

Đánh ở đâu? — Tên Lê-văn-An, 16 tuổi, làm cu-li ở sở Xi-măng, nhà ở làng Văn-mỹ, bị tổng giam vì cảnh-sát bắt được mang một gói đánh mất hỏi thì nói ấp-úng.

Ngày khai trường. — Hôm thứ hai 3 Septembre 1923 là ngày khai trường, các phố các ngõ lại thấy nhộn nhịp các cô các cậu cắp sách đi học rất là vui vẻ. Ở các cửa trường chưa tới bảy giờ mà đã đứng đầy học-sinh cùng các người đến xin cho con em.

Những đơn xin vào các trường nam nữ xem ra nhiều lắm, vì ta xem mấy ngày luôn các ông giáo bận chấm bài thi lên lớp chưa xong đó rõ, phải đợi mãi đến ngày thứ sáu này mới bắt đầu học tập được.

BẮC-NINH

Chết đuối. — Một đứa con trai 12 tuổi ở phố Niêm-xá đi chơi mảng chơi nước lụt chẳng may sa chân xuống nước chết ngay.

Tự tận. — Một người con gái mới về làm dâu ở nhà kia ở phố Tiên-an được hơn một tháng, không biết vì cớ gì, hồi 5 giờ sáng hôm 5 tây đầm đầu xuống giếng tự tận.

Lụt nước mưa. — Đêm hôm qua, vì trận mưa to quá mà sân nhà trường học Pháp-Việt bị lụt lội đến hơn đầu gối, ngoài đường cái trước cửa trường cũng lội đến trên đầu gối.

HƯNG-YÊN

Tự tử hay vô ý. — Sáng hôm 3 Septembre trong trại binh có xảy ra một cái bi kịch rất thê-thảm. Số là buổi sáng hôm ấy lính đi tập về đến trại ai nấy đi cất súng ống đi rồi, đương sắp sửa đi ăn cơm thì bỗng nghe thấy trong buồng một người lính kia có tiếng súng nổ, mọi người đều đổ xô cả vào buồng ấy để xem thì thấy một người lính ngã gục xuống đất giương mắt đã tắt thở, tay vẫn giữ khẩu súng. Vực lên thì thấy bị thương ở cổ, không ra nhà thương để chữa được vài giờ đồng hồ thì chết. Người lính này tự-tử hay trong khi cất súng vô ý để đạn nổ hay làm sao thì không rõ, nhưng cứ theo phần nhiều người nói thì có lẽ anh ta định tự tử bằng súng.

PHỦ-LÝ

Ai muốn xin học — Năm nay bai lớp Đông-lu (Cours Elémentin) còn rộng chỗ ngồi, có thể nhận thêm được nhiều học-trò nữa. Vậy những nhà có con đi học nên đến trước là xin, trẻ con từ 7, 8 tuổi đều có thể nhận cho vào học cả. Bà con trong hàng tỉnh, ai có con đến tuổi đi học thì nên mau mau, kẻo đến khi đủ chỗ ngồi rồi thì không thể xin vào được nữa.

Cái nạn đò đông. Độ này các vùng nhà quê, nhất là các vùng đồng chiêm, đi ra khỏi cửa một bước là phải đi đò, mà nào có đò vắn đò nan to tát gì đâu, thường chỉ một cái thuyền thúng câu nhỏ !!

Nhất là những ngày phiên chợ thường chỉ trông thấy người chứ không thấy đò đâu, thuyền thì nhỏ, người thì đông, đồng thì nặng, sông thì hỗn, nên cứ đến vụ nước này dân đồng chiêm chết về cái nạn *đò đông* thường hay bị. Hôm mới rồi đây nghe nói ở làng *Thanh-ngôn* 5 người đi ăn cỗ về gặp một cơn gió mà chết cả, thuật giả có nghe một người nói muốn phòng bị cái nạn *đò đông* này thì mỗi cái thuyền thúng nên kêu 2 bản mỗi bên ba cây nứa-ngộ, đò đông vốn vẫn bốn sông nên kèm như thế thì thuyền không đắm được. Vậy xin thuật ra đây để bà con các vùng đồng chiêm thử thí nghiệm xem cách ấy có hiệu-quả chăng.

VIỆC KINH-ĐÔ

Vì một đồng bạc mà đánh nhau. — Một tên cu-li xe kia đã từng đi lính mộ tàng (chính nhưng lắm nết xấu, thói hư, nên đã phải trục hồi, nay làm nghề cu-li xe, vẫn giữ thói ấy; mới rồi ở tại một quán cơm kia trước cửa Thượng-tứ nhơn bởi người con người chủ quán mất một đồng bạc ở trong bàn rồi nghi ngờ cho người nọ kẻ kia, chẳng biết cái cọ nhau thế nào mà có cán dự đến tên ấy, nên nó đã vác cái dao xắt thịt chém người chủ quán một cái vào đầu, rồi vợ chủ quán ra nó cũng chém cả, nhỉ người ấy đều bị thương cả. Liền đã bị bắt và đem vào nhà phạt còn những người kia cũng đem đi nhà thương.

Khuyên đất ở Cửa-tùng — Nơi Cửa-tùng tỉnh Quảng-trị là một nơi của biển có gió mát khí thanh, hiện nay đã có nhà thầu-lương cùng những nhà nghỉ mát nhiều lắm. Nay khu đất ấy nhà nước định chia ra từ đám một cũng như khu đất ở nội Hà-nam tỉnh Quảng-nam vậy.

Nếu ai muốn dùng khu đất nào để làm nhà nghỉ mát nước sẽ cho phép được quyền sở-hữu trong năm năm. Trong thời-kỳ ấy người chủ đất bao cho một năm phải làm một cái nhà gạch lợp bằng ngói hoặc bằng kẽm làm xong trong một năm thì nhà nước đánh thuế. Cái thỏ-nghi nơi Cửa tùng rất thích hiệp với nghề trồ... dừa nếu ai muốn kinh-doanh sự trồng dừa thì cũng nên đến đó mà thi-hành việc ấy. Tưởng cũng là một sự rất tiện lợi lắm vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURCHAM

Chớ nào luật pháp ở đâu — Tour-cham là chỗ nhà ga xe lửa cách tỉnh thành Phan-rang độ sáu ngàn thước, xưa kia là xứ của cọp beo nai gấu. Từ khi nhà nước lập đường xe lửa từ Saigon ra tới Nha-trang, bề giao-thông rất tiện, nên nhân dân trong tam kỳ đến đây cư ngụ cũng đông, làm cho Tourcham ngày nay trở nên một cái chợ cũng khá rộng có nhà hàng phòng ngủ, có tiệm tạp hóa cao lâu, bề buôn bán cũng khá. Thường ngày những người làm việc trên xe lửa, hễ xe lửa ra tới đây rồi thì đồ đầu máy đặng chạy ra tới Nhatrang, thì mấy người làm xe lửa ấy, ở lại ngủ tại Tourcham đặng chờ qua bữa sau xe ở Nhatrang vô tới thì trở về Saigon. Bởi cứ đi ra rồi lại đi vô như vậy, nhà cửa không chắc là đâu, nên mỗi khi ra tới đây rồi thì phải đi ăn cơm quán, ăn cơm quán lại trong thấy đi đạo chơi cũng tiện khiến, vì sự đạo chơi ấy mà gây ra sự sau này xin lược thuật để chư lão thường lãm.

Đêm 28 rạng mặt 29 Août lối tám giờ tối, tôi đương nằm xem tờ «*Trung-Bắc*» bỗng nghe là ở vang vậy, là đất chạy ra xem việc chi cho rõ. Khi ra tới nơi thì thấy một tên Khách và một người Annam cải nhau. — Hỏi rõ ra thì tên Khách này là bồi ở nhà hàng của Khách tại Tourcham, vì tính táo bạo mà bị một người Annam đánh, người kia đánh rồi chạy mất, nó rượt theo không kịp gặp người khác đi đó nó nợ là người đánh nó nên nắm áo la om xòm, khi thiên-hạ chạy tới đông thì nó buông ra, cãi cọ nhau một hồi rồi có hai người Tây làm việc sở xe lửa tới xô đuổi chạy tán vãng, ấy cũng nhờ ai người tây ấy đẹp an chớ chẳng có một tên lính chi lại vậy. Tưởng việc đã an, nào dè đâu chú Khách về nhà hàng nghỉ gần, cỡ một quyết dạ trả thù, mới rủ bọn nó 8, 9 đứa cầm hèo, vác cây ra núp chỗ con đường vắng ấy. Cách độ một giờ đồng hồ lại nghe tiếng la inh ỏi, tôi lật đật chạy tới nơi thì bọn Khách chạy tan lẫn hết, còn một người Nam bị thương, máu mồi đầm đề, đầu cổ sưng húp, kêu la lạc vọng mà chẳng có một ai tiếp cứu. Chập lâu có ít người chạy đến cứu đỡ người ấy dậy đem về phố xin thuốc xức rửa, hỏi rõ lại thì người bị đánh ấy là một người đổi lửa trên xe lửa, không phải là người đánh chú Khách khi nãy, mà chẳng nó vì cớ người kia cũng bọn làm trên xe lửa đánh nó nên gặp người này nó đánh trả thù. Làm cho ồ vỡm xôm mà chẳng thấy một ai bắt buộc chi cả, chẳng nó đánh người cho nhừ tử, rồi đi về nhà hàng cười nói om xòm không ai làm chi nó cả. Thấy vậy tức lòng mấy người làm xe lửa kéo nhau tới trước chú hàng quyết gây ẩn thua với mấy chú Khách.

Tôi là người về sau trong việc ấy, song thấy người Annam ta bị cái tinh cảnh ấy mà đau lòng, mới thở than vài tiếng ngỡ vì đất nước của ta bỏ đến cơ ngụ làm ăn lỗ áp mang ơn ta mới phải, chớ có đâu họ lại coi ta chẳng ra chi cả; may là họ đánh người ấy mang bệnh như vậy, nếu như đánh chết rồi, bỏ khi cũng không ai bắt buộc chi. Thấy thảm cảnh của dân Annam ở Tourcham mà thêm thẹn đã không lăng không lồng mà lại chẳng lính canh phòng, ai mạnh thì hơn, ai yếu cứu kẻ. Ủa mà tôi quên, có lính cho nào không. Nhà nước thấy xứ ấy càng ngày càng đông nên cũ đồn tại Tourcham cho lính cảnh sát ở đặng giữ gìn trộm cướp, mà cấp cho Tourcham có một cái lính cho chúng, ban ngày thì chú gà, ban đêm thì chú làm chi không biết.

Vậy xin quan trên lượng thế nào, sắp đặt sự trấn áp cho nghiêm mật, cho dân chúng đặng ở an, khỏi bị ai ức-hiếp. Đoàn-vô-Cấu, lại cảo

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài gửi thư cho mua thì gửi tiền cho kẻ lý tưng có tiền gửi theo giấy mua thư bảo-quản không thì thôi. Hạn báo thì tính từ ngày mua trở đi.

Bản báo thử tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

Minh tạ lương-y

Nguyên cụ thân-mẫu ra chúng tôi có bệnh đau bụng đã lâu (đau bụng kinh-niên), năm nào cũng đau, mỗi bận đau kể tới năm sáu hôm mới khỏi; mà lần đau vừa rồi nhờ được cụ lang hiệu Tam-tỉnh-y-quán, số nhà 91, phố hàng Mã-mây, chữa cho khỏi hẳn không phải đau giai-giẳng như mọi lần trước, có lẽ từ nay cụ tôi khỏi hẳn được cái bệnh ấy. Bởi vậy tôi xin có mấy lời trân-trọng cảm ơn cụ lang và chúc mừng qui-hiệu ngày càng phát-đạt.

Nay cẩm tạ.

ĐÀNG-THU

3668 37, Rue des Pipes, Hanoi

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ông để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền cùng các biên-lai lại để liện dự-định việc giải tiền.

Khi nhận sổ sẽ có biên lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên

P. Pon. E. CHATAIGNEAU.

2094 Y. M. GRENÉS.

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ năm 6 Septembre 1923

TAM VỊ BỒ-TÁT

Cũng là con phật tôi vua,
Chán đời nên chẳng ganh đua sự đời,
Kiếp tu âu hẳn tại giới,
Mến nhà tam-bảo những nơi cửu trùng,

Tối thứ sáu 7 Septembre 1923

Diễn hai lần (Toàn chèo)

Các vai đào kép đích đáng

Tiền vào cửa

THỔ-CÔNG THIÊNG

Tính chữa bệnh:

CHỮA BỆNH GHEN

Hàng mới — Giá cực rẻ!

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, đủ Mông-tự ching nhiều kiểu rất tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngại nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và pardessus, imperméable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo

NAM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS

9, Rue des Cantonnais, Hanoi

3614

Các ông chủ-nhà, các ông thầu-khoán và các ông buôn-bán!

Các ông nên xem cả các hạng sơn, chỉ có thứ này là tốt hơn cả, bền hơn cả; vì thứ sơn STANDARD này là thật sơn tây của những tay *chuyên-môn người Đại-pháp* chế ra.

Nên hỏi giá ở « *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques STANDARD* », **Julien & Fortin**, số 8, đường Gia-Long, Hanoi. 3042

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái **1$00**

Thực các quý khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bao cao 8 quan nên chúng tôi xin bớt giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không bớt, thời xin biết cái kính giọng vàng có hộp xin xem như sau này:

Đồng hồ đeo tay chữa tốt thấy giờ	giá trước	8$ 00	nay	6$ 00
— id	cỏ kim ly	— 6 00		5 00
— id	kim thiếp và kim vàng	— 4 50		3 50
— id	vuông thực xích	— 5 50		4 50

Hễ các quý khách chiếu cỏ cho ? cái mà không bớt giá, chiếu giá trước thời xin Minh tặng 1 cái kính giọng vàng đời mới và 1 cái hộp kính nhôm-đun vẫn cả tiền trước nữa. Xin chiếu cỏ cho.

TONG-YUNE-TAI

49, *Phố hàng Ngang, HANOI*

3643

MỘT LỜI KHUYÊN BẢO RẤT TỐT

Nếu thấy ai mắc phải bệnh xuyễn, bệnh hen thì nên mách người ta dùng thuốc «REMÈDE D'ABYSSINIE EXIBARD» thuốc bột, thuốc vấn, thành điếu, thuốc ấng là để hút cũng như dùng điếu cay mà hút vậy.

Thuốc này đã từng được thưởng nhiều hạng Médaille vàng và bạc. Thuốc này các lương-y ai cũng lấy làm hiệu-nghiệm. Mỗi năm chữa được đến hàng nghìn người khỏi bệnh.

Gởi bán tại { BLANC, Hanoi / MONTÈS, Hanoi

蔣醫林桂張

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lòi tí) thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như cần đến khi đại-tiện xong rồi thì lưu-huyết ầm ầm, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng nề sau khó chữa.

Khi sưng chữa bệnh này đều đúng đau cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, nếu nên tôi dụng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không cắt, chỉ trong mấy hôm thời những mối nọc tự-bộ rụng rời, mà trong khi dùng thuốc có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến :

M. TCHUONG-QUAY-LAM
36, Phố Hàng Bườm. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều; đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.
Các tỉnh xa đều xin hỏa tiếp.
Thư từ xin trả lời ngay. 2096

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đồi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Hỏi bạn-hàng bản-quốc
nếu muốn giữ
cho sức khỏe được lành

Nên hút thuốc lá quấn rời và chưa quấn hiệu « CORONA » (hiệu riêng) vì thuốc ấy không làm rẻo cổ họng, cả người có tuổi hay là sức-khỏe yếu-ớt cũng có thể hút được.

Nên mua thuốc xì gà (cigares) (hiệu riêng) « EXCELSIOR » và « EL NINO » thứ xì-gà EL NINO đựng bằng hộp sắt.

Bán khắp cả mọi nơi

Quản-lý ở Đông-pháp là hiệu
GUIONEAUD FRÈRES
BORDEAUX - HANOI - HAIPHONG

Bán lẻ : Ở cửa hàng 69-71, phố hàng Khay (Rue Paul-Bert), Hanoi.
Bán cắt : Ở cửa hàng 28-30, phố hàng Giò (Bd Gia-long), Hanoi.
Bán lẻ và bán buôn : Ở cửa hàng 43, đường Paul Bert, Haiphong.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất qui để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, sôm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán 2$25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 84, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

RƯỢU BẠT-HÀ GET PIPPERMINT GET
rượu này uống đã mát mồ và mát khan tiếng.

Hỡi các ông mắc phải bệnh tim la (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhiều, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã lâu năm, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.
2083

LÒ RƯỢU HOMMEL

Võ-danh công-ty, vốn có 1.250.000 quan tiền tây
Tổng-cục số 116, Phố hàng Trống Hanoi

Rượu bia thượng hạng theo cách vệ-sinh

Ủ tháng ngâm nước đá nấu
Đóng chai liền
trong chai nhẻ

Đại-biểu :
Ở tỉnh Haiphong là ông Denis Frères
Ở tỉnh Yunnan là ông Kock-Guinz-Sang

RƯỢU BIA HOMMEL

Hạng rất ngon và giá rẻ hơn cả.
Ai muốn đặt hàng tôi cứ gửi thư đến Lò rượu Hommel, Võ-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 116.

Kính gọng kền tròn, bù-dục
Giá bán 1$80 cả cước

BÁN TẠI HIỆU :
LY-SENG-BAO
42, Phố Hàng Bồ, Hanoi.

NƯỚC HOA THƠM
Cô Ba
PACHOD Frères & Cie LYON

興同梁

Kính trình để các quí-khách biết cho rằng : Bản-hiệu chúng tôi vốn chuyên cần về nghề kim-hoàn bấy, đã ngoài hai mươi năm nay, nghề làm mỗi ngày càng tinh xảo thêm ra, lại chịu cải-chế các kiểu vòng, nhẫn, hoa-tai, khuy-áo, dây đeo cổ, quả-tim, vân vân, trông rất là thanh nhã, theo hợp thời thế, các quí khách tiện dùng, nhân dịp sắp ngày tết Cả đến nơi, bản-hiệu mới mượn được mấy tay thợ rất khéo ở Hongkong sang và mới có sang các thứ mặt kim-cương, châu chân, ngọc-thạch, ngọc trụ, kim sa, hổ-phách san-hô, mã-não, và một ngũ sắc vân nữa, đủ cả các thứ và mới có sang nhiều kiểu vòng, kiểu nhẫn mới cũng ra, trông rất là ngoạn mục

Xin mời các quí-khách quá bộ lại xem, đã mua hay không, bản hiệu lúc nào cũng có người đi thừa tiếp các quí-khách, rất là trọng-thể.

LƯƠNG-THONG-HING
Bijoutier
91, Rue de la Soie, 91.
(Tonkin) HANOI
2024

LAXO SODYL

Một thứ hạt gộp chất muối của loài quả thì xúi bọt lên.
Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.
Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.
Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền : 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại :

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE
59, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 實
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
號八廿牌門店兩行內河京東

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang : 1° Một bọn đồ ngà rất xấu như là quả cầu chạm rỗng, vòng, điếu bát thuốc lá, cờ, vân vân.

2° Một bọn nhỡn kính đủ các thứ mặt, mặt đen mặt trắng, mặt vàng, mặt mài là cây, vân vân. Lại có cả nhỡn kính gọng bằng vàng tây, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân ; quí khách đến hạ mã đeo những nhỡn kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ treo chuông, đồng-hồ báo thức, đồng-hồ châm-cầu, vân vân.

4° Một bọn nhận sơn đàn sứ, lọ sứ, bát sứ, bồ sứ đủ thấy-tiêu hay là bầy cảnh cũng được và tứ bình vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ-thuật ở Bắc-kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kể hàm số trên này chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm hân hạnh lắm.

Còn các đồ thứ trang, châu báu, ngọc ngà, vàng thì không kể, chắc các quí-khách cũng đã tường cả rồi.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.
2022

65 24

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được gia trang tuyết sạch, đáng làm gương cho bạn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thọ Tạo hà có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-BỈ-MỤC dịch thuật

...Kẻ môn-sinh này được làm mối, trưởng công vinh-hạnh xiết bao ! Anh *Tô-hữu-bạch* tôi vốn mộ cái đức-vọng của tôn-sư, có lẽ nào lại không muốn nương-tựa.

Ngô hàn-lâm nói :

— Nếu vậy thì tôi cảm ơn lắm !

Ngô hàn-lâm lại hỏi rằng :

— Kỳ khảo bữa trước, hiền-khế chẳng phải đỗ sao ?

Lưu-ngọc-thành nói :

— Kẻ môn-sinh bất-tài này cũng lọm trúng thứ hai.

Ngô hàn-lâm nói :

— Cứ như cái tài học của hiền-khế, đáng đỗ đầu thì phải. Để ngày mai tôi sẽ nói chuyện với *Lý học-đài*.

Lưu-ngọc thành nói :

— *Lý* học đài chấm khảo, một mực công bằng, kẻ môn-sinh này rất lấy làm tâm-phục. Nhưng tôn-sư nói cho một tiếng thì cũng càng thêm hay !

Lưu-ngọc-thành cáo-từ lui ra

HỒI THỨ V

Lại nói chuyện *Tô-hữu-bạch* từ khi đỗ đầu kỳ khảo, danh tiếng càng thêm lừng-lẫy. Các nhà có con gái thấy chàng tuổi trẻ tài cao, người lại tuấn-nhã, đều tranh nhau muốn gọi gả.

Tô-hữu-bạch thường phàn-nàn một mình rằng :

— Người ta có ngũ-luân : vua tôi, cha con, anh em, bạn-bè và vợ chồng. Ta chẳng may cha mẹ mất sớm, lại không anh em, thế là trong ngũ-luân đã thiệt mất hai rồi. Vua tôi và bạn-bè gặp-gỡ có thời, nếu ta không lấy được người tuyệt sắc giai-nhân làm vợ thì *Tô-hữu-bạch* này, cái công giải mài kinh-sử, đã đóng một vai tài-tử ở trong thế-giới, cũng uổng mà thôi. Một mảnh tình-chung này ta còn biết giải ỏ cùng ai, chẳng thà chết đi cho rồi !

Tô-hữu-bạch nghĩ vậy, cho nên phàm : hà nào gọi gả con gái, hễ đó biết là người không đẹp, tức khắc từ-chối. Mọi nhà thấy chàng từ-chối thì đều thôi ngay, chỉ có *Ngô* hàn-lâm vì nhận lời ủy-thác của *Bạch* tiên-sinh cho nên sự mất rể hiền, lại phải bảo *Lưu-ngọc-thành* đến nói giúp.

Lưu-ngọc-thành vâng mệnh *Ngô* hàn-lâm, không dám chậm-trễ, tức-khắc tìm đến yết-kiến *Tô hữu-bạch*, thuật hết đầu đuôi câu chuyện cho nghe.

Tô-hữu-bạch nói :

— Việc ấy hôm trước có một mụ mối đến nói, độ đã hết sức từ chối, có sao lại còn phiền đến đại-huynh. Đại-huynh đã dạy, đáng lẽ độ không nên trái lời, nhưng vì ngu-ý đã định, quyết không thể nào mà vâng mệnh được !

Lưu ngọc-thành nói :

— *Ngô* tiên-sinh đang giữ chức Hàn-lâm, lại giàu nhất trong thành này, yêu-giữu người con gái ấy như vàng như ngọc. Các nhà quan thân trong thành đến cầu-hôn, ngài đều không thuận, chỉ vì mộ cái tài-mạo của đại-huynh mà có ý ân-cần muốn gả, đó cũng là một việc rất hay, chẳng hay có sao đại-huynh lại cố-chấp như thế !

Tô-hữu-bạch nói :

— Hôn-nhân là việc rất lớn trong đời người, nếu tài-mạo không xứng đáng, tức là cái lụy chung-thân, cho nên độ không dám khinh-thường nhận lời vậy.

Lưu-ngọc-thành nói :

— Độ nói câu này, đại-huynh chớ lấy làm lạ ! Ngày nay đại-huynh dầu đỗ đầu kỳ khảo, có chút danh-tiếng, nhưng cũng vẫn là một anh học-trò nghèo. Chẳng lẽ con gái một vị quan trong tòa hàn-lâm lại không đáng kết-duyên cùng đại-huynh hay sao. Vô-luận người con gái kia như hoa như ngọc, hãy biết rằng cái nền phú-quí ấy đại-huynh được hưởng-thụ một đời, còn hơn là hàng ngày mấy bữa cơm rau vậy.

Tô hữu bạch nói :

— Hai chữ « Phú-quí », xin đại-huynh chớ giảng đến. Tiểu-đệ đây đã có công giải-mài kinh-sử, chẳng lẽ lại cứ bằn-liện mãi hay sao ! Chỉ biết rằng thân này có đã điểm-phúc mà liền-thụ được một bậc giai nhân hay không !

Lưu-ngọc-thành nói :

— Câu nói của đại-huynh, nghĩ cũng nực cười ! Đã không cần phú-quí mà lại mộ giai-nhân. Độ thiết-tưởng những người phú-quí trong thiên-hạ, có lẽ nào cần một giai-nhân mà không được !

Tô-hữu-bạch mỉm cười mà lại đáp rằng :

— Đại-huynh chớ nên trọng phú quí mà khinh giai-nhân. Từ xưa đến nay, phàm trong bọn áo tía đai vàng, ai không phải là lăng phú-quí, mà tuyệt-sắc giai-nhân phỏng có mấy người. Có tài không sắc, không thể gọi được là giai-nhân ; có sắc không tài, không thể gọi được là giai-nhân ; dẫu có tài có sắc nữa mà cũng *Tô-hữu-bạch* này không có mối cảm tình quyến-luyến với nhan thì cũng không thể gọi được là giai-nhân của *Tô-hữu-bạch*.

Lưu-ngọc-thành lại cả cười mà rằng :

— Đại huynh si tình thái-quá ! nếu muốn cầu những bọng giai-nhân ấy thì phải đến tìm các nhà xướng ca.

Tô-hữu-bạch nói :

— *Ta-mã-tương-như* cũng *Trác-văn-quân* thuở xưa, lão đầu chi say nhau về tiếng đàn, mà sauchũng giữ trọn được lời ước « Bách niên giai lão », cái giai-thoại ấy còn để nghìn thu, há phải đâu là nhà xướng-ca cả hay sao !

Lưu-ngọc-thành nói :

— Bây giờ đại-huynh cứ bàn câu chuyện viển-vông từ đời thượng-cổ, mà thực-sự ở trước mắt thì để đến nỗi lỡ-làng.

Tô hữu-bạch nói :

— Đại-huynh chớ nghĩ chi ! Nguyên tiểu-đệ đã có phát-thệ một câu rằng : « Nếu không gặp tuyệt-sắc giai-nhân thì tình nguyện suốt đời không lấy vợ ».

Lưu-ngọc-Thành cả cười, rồi đứng dậy mà bảo rằng :

— Nếu đại-huynh nghĩ như thế thì trù-phí triển đình kéo phỏ mất, khó lòng mà được mãn-nguyện ! Cái chí ấy cũng hay, nhưng xin đại-huynh cố giữ cho bền, kẻo lỡ mất cơ-hội rồi về sau nữa chẳng lại đến nỗi hối hận.

Tô-hữu-bạch nói :

— Quyết không đổi-hận !

Lưu ngọc-thành cáo-từ *Tô hữu-bạch* rồi trở về bẩm với *Ngô* hàn-lâm. *Ngô* hàn-lâm nghe nói *Tô-hữu-bạch* nhất định không thuận, mới nổi giận mà rằng :

— Đồ súc-sinh ấy thật là ngông-cuồng ! Hắn mới đỗ đầu kỳ khảo, đã có ý kiêu ngạo như thế, rồi ta thử xem hắn có thể làm nên được hay không !

Nói xong, liền viết thư cho *Lý học-đài*, hễ rõ đầu đuôi câu chuyện, mới truất bỏ tên *Tô-hữu-bạch* đi, để hại cho cái tiền-trình của *Tô-hữu-bạch*.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)